

Predmet C-643/23**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

26. listopada 2023.

Sud koji je uputio zahtjev:

Tribunal da Relação de Lisboa (Portugal)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

4. srpnja 2023.

Žalitelj:

Agenciart – Management Artístico, Sociedade Unipessoal, Lda.

Druga stranka u žalbenom postupku:

CT

Predmet glavnog postupka

Žalba o kojoj odlučuje Tribunal da Relação de Lisboa (Žalbeni sud u Lisabonu, Portugal) odnosi se na utvrđivanje područja primjene postupka izdavanja platnog naloga odnosno ispunjenost objektivnih i subjektivnih zahtjeva koji su uvjet za provedbu navedenog postupka – Pojmovi „poslovna transakcija” i „poduzeće” iz članka 2. točki 1. i 3. Direktive 2011/7/EU – Poduzimanje neovisne profesionalne djelatnosti u obliku organizacije i obavljanje navedene djelatnosti na strukturiran način

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Tumačenje prava Unije, konkretno, uvodne izjave 5. i članka 2. točke 3. Direktive 2011/7/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o borbi protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama (SL 2011., L 48, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 17., svezak 2., str. 200.) – Članak 267. UFEU-a

Prethodno pitanje

Treba li kao „poduzeće”, u smislu i za potrebe uvodne izjave 5. i članka 2. točke 3. Direktive 2011/7/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011., smatrati fizičku osobu koja se redovno kao *freelancer* bavi glumačkim zanimanjem u zamjenu za novčanu naknadu, iako ne raspolaže organiziranom strukturom sredstava (s obzirom na to da za obavljanje navedene djelatnosti nema vlastiti prostor, zaposlenike, alat ni opremu za njezinu profesionalnu djelatnost)?

Navedene odredbe prava Unije

Direktiva 2011/7/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o borbi protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama: osobito uvodne izjave 5. i 10. te članak 2. točke 1. i 3.

Navedene odredbe nacionalnog prava

Decreto-Lei n.º 62/2013, de 10 de maio, que estabelece medidas contra os atrasos no pagamento de transações comerciais, e transpõe a Diretiva n.º 2011/7/UE, do Parlamento Europeu e do Conselho, de 16 de fevereiro de 2011 (Uredba sa zakonskom snagom br. 62/2013 od 10. svibnja kojom se utvrđuju mjere protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama i prenosi Direktiva 2011/7/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011.): osobito članak 3. točke (b) i (d)

„Članak 3.

Definicije

Za potrebe ove uredbe sa zakonskom snagom primjenjuju se sljedeće definicije:

[...]

(b) ‚poslovne transakcije’ znače transakcije između poduzeća ili između poduzeća i javnih tijela koje vode do isporuke robe, odnosno pružanja usluga, uz naknadu;

[...]

(d) ‚poduzeće’ znači svaki subjekt, osim javnog tijela, a poduzima neovisnu gospodarsku ili profesionalnu djelatnost, pa i ako tu djelatnosti provodi jedna osoba;”

Regime dos procedimentos para cumprimento de obrigações pecuniárias emergentes de contratos de valor não superior à alçada do tribunal de 1.ª Instância, aprovado pelo Decreto-Lei n.º 269/98, 1 de setembro (Pravila o postupcima izvršenja novčanih obveza nastalih na temelju ugovora čija visina ne premašuje

nadležnost prvostupanjskog suda, potvrđen Uredbom sa zakonskom snagom br. 269/98 od 1. rujna; u daljnjem tekstu: RPCOPEC): osobito članak 7.

Sažet prikaz činjenica i glavnog postupka

- 1 Žalitelj je trgovačko društvo koje posluje u području umjetničkih agencija i vođenja umjetničkih karijera glumaca s kojima sklapa ugovor o zastupanju. Osoba CT, druga stranka u žalbenom postupku, bavi se glumačkim zanimanjem i sa žaliteljem je sklopila ugovor o zastupanju koji je završavao 30. lipnja 2017.
- 2 Žalitelj je u svibnju 2017. s televizijskom produkcijskom kućom pregovarao o sudjelovanju druge stranke u žalbenom postupku u snimanju izvjesne telenovele i ugovorio uvjete njezina posla u zamjenu za naknadu za pružene usluge zastupanja. Sudjelovanje druge stranke u žalbenom postupku u snimanju telenovele započelo je u lipnju 2017., a završilo krajem svibnja 2018.
- 3 Žalitelj je 17. srpnja 2019. za navedene usluge izdao račun br. 2019/1 u iznosu od 19 188 eura, koji druga stranka u žalbenom postupku još nije platila. Žalitelj tvrdi da ima pravo na naknadu neovisno o tome što je ugovor o zastupanju završio 30. lipnja 2017. jer je on bio zadužen za promociju, pregovaranje i sklapanje navedenog posla prije nego što je zastupnički odnos prestao.
- 4 Žalitelj je pred Tribunalom Judicial da Comarca de Lisboa (Sud sudskog okruga u Lisabonu, Portugal) protiv druge stranke u žalbenom postupku pokrenuo postupak izvršenja radi naplate navedenog iznosa.
- 5 Kao izvršni naslov podnio je platni nalog s potvrdom o izvršnosti, izdanom u okviru postupka izdavanja platnog naloga provedenog pred Balcão Nacional das Injunções (Državna služba za platne naloge, Portugal). Navedeni postupak započeo je 24. listopada 2019., a potvrda o izvršnosti izdana je 23. siječnja 2020.
- 6 Žalitelj je kao iznos koji treba ovršiti naveo 19 188 eura, kako je navedeno na računu br. 2019/1, uvećan za zatezne kamate. U zahtjevu za izdavanje platnog naloga upućivalo se na ugovor o isporuci robe i pružanju usluga sklopljenim 1. lipnja 2017. za razdoblje od 1. lipnja 2017. do 31. svibnja 2018.
- 7 Druga stranka u žalbenom postupku usprotivila se postupku izvršenja te se pozvala na nepostojanje ili ništavost obavijesti u postupku izdavanja platnog naloga, pogrešku u pogledu vrste postupka, nedostatak pasivne legitimacije za izvršenje te zastaru duga koji je predmet izvršenja.
- 8 Tribunal Judicial da Comarca de Lisboa (Sud sudskog okruga u Lisabonu) prihvatio je protivljenje postupku izvršenja i, slijedom toga, proglasio izvršenje završenim.
- 9 Žalitelj je potom podnio žalbu Tribunalu da Relação de Lisboa (Žalbeni sud u Lisabonu), sudu koji je uputio zahtjev.

Ključni argumenti stranaka glavnog postupka

Žaliteljevo stajalište

- 10 Žalitelj smatra da zastupnički odnos koji se između stranaka uspostavio ugovorom o zastupanju predstavlja poslovnu transakciju, u skladu s pojmom iz članka 3. točke (b) Uredbe sa zakonskom snagom br. 62/2013.
- 11 Usluge koje je žalitelj pružio odnose se na zanimanje druge stranke u žalbenom postupku, koja je glumica, a cilj im je da potonja stranka obavlja svoju profesionalnu djelatnosti, stoga se nijedna od stranaka ne može smatrati potrošačem, što je važno za potrebe članka 2. stavka 2. točke (a) Uredbe sa zakonskom snagom br. 62/2013, kojim se iz njezina područja primjene izuzimaju potrošački ugovori.
- 12 S druge strane, drugu stranku u žalbenom postupku treba uključiti u pojam „poduzeće” iz članka 3. točke (d) Uredbe sa zakonskom snagom br. 62/2013 upravo zato što svoje glumačko zanimanje obavlja za vlastiti račun i što je u tom svojstvu sklopila sporni ugovor o zastupanju.
- 13 Iz toga proizlazi da žalitelj postupak izdavanja platnog naloga primjenjuje u skladu sa zakonom utvrđenim objektivnim i subjektivnim zahtjevima i da je taj postupak primjerena vrsta postupka kako bi se zahtijevalo ispunjavanje obveze koju druga stranka u žalbenom postupku nije podmirila, pa treba zaključiti da je izvršni naslov valjan.
- 14 Stoga treba prihvatiti žalbu i ukinuti pobijanu presudu te postupak vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno odlučivanje.

Stajalište druge stranke u žalbenom postupku

- 15 Prema mišljenju druge stranke u žalbenom postupku, prvostupanjski je sud pravilno odlučio da provedba postupka izdavanja platnog naloga kako bi se sudskim putem zahtijevalo plaćanje traženog iznosa nije dopustiva jer ugovor na temelju kojeg nastaje obveza plaćanja navedenog iznosa nije obuhvaćen pojmom poslovne transakcije. Zakonom je utvrđeno da je, kako bi bila riječ o poslovnoj transakciji, potrebno da ugovorne strane budu poduzeća ili poduzeća i javna tijela, što u ovom predmetu očito nije slučaj jer nije riječ o odnosu između poduzeća ili između poduzeća i javnih tijela ili subjekta koji obavlja gospodarsku djelatnost, s obzirom na to da se druga stranka u žalbenom postupku bavi glumačkim zanimanjem.
- 16 Kad je riječ o tumačenju pojmova poslovne transakcije i poduzeća za potrebe Direktive 2000/35/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. lipnja 2000., druga stranka u žalbenom postupku u svoju se obranu poziva na presudu Suda od 15. prosinca 2016., Nemeč (C-256/15, EU:C:2016:954), u kojoj je Sud odlučio da nije dovoljno da osoba zaključi transakciju da bude obuhvaćena pojmom poduzeća i da se ta transakcija kvalificira kao poslovna. Također je potrebno da: i.

ta osoba djeluje kao organizacija u okviru takve ili neovisne profesionalne djelatnosti, što znači da ta osoba, neovisno o pravnom obliku i statusu koji ima u nacionalnom pravu, gospodarsku djelatnost obavlja na strukturiran i trajan način, pa se ta djelatnost ne može ograničiti na specifičnu i izoliranu uslugu te ii. transakcija o kojoj je riječ ulazi u okvir navedene djelatnosti.

- 17 Navodni ugovor o zastupanju o kojem je riječ nije sklopljen između poduzeća, pa se ne može smatrati poslovnom transakcijom. Iz potpisivanja takvog ugovora ne može se zaključiti da druga stranka u žalbenom postupku, koja se bavi glumačkim zanimanjem, obavlja gospodarsku djelatnost na strukturiran i trajan način ili da na tržištu obavlja neovisnu profesionalnu djelatnost.
- 18 Činjenica da je druga stranka u žalbenom postupku [prvotno] smatrala da je riječ o ugovoru o „komercijalnoj distribuciji” ne utječe na pravnu kvalifikaciju strana koje su potpisale takav ugovor.
- 19 Druga stranka u žalbenom postupku bavi se slobodnim glumačkim zanimanjem i pruža intelektualne usluge na temelju posebnih stručnih kvalifikacija, osobno i u okviru odnosa u kojem postoji povjerenje, pa nije obuhvaćena pojmom trgovca.
- 20 S druge strane, druga stranka u žalbenom postupku u okviru postupka izdavanja platnog naloga tvrdi da žalitelj nije dokazao da je izdao prvi platni nalog, zbog čega treba smatrati da nije dokazano da je ona zaprimila račun br. 2019/1. Osim toga, poziva se na nepostojanje ili ništavost obavijesti kako bi pobijala postupak izdavanja platnog naloga, što dovodi do ništavosti poduzetih radnji. Budući da drugoj stranci u žalbenom postupku nije dostavljena obavijest, o predmetu treba odlučiti u posebnom postupku povodom deklaratorne tužbe, pri čemu zahtjev za izdavanje platnog naloga ne može uključivati potvrdu o izvršnosti.
- 21 Druga stranka u žalbenom postupku također tvrdi da ugovor o zastupanju nisu sklopili ona i žalitelj, nego žalitelj i društvo CT Unipessoal, Lda. Stoga druga stranka u žalbenom postupku nije ovlaštena sudjelovati u tom postupku kao ovršenik.
- 22 Osim toga, za dug za pružanje usluga zastupanja nastupa zastara nakon roka od dvije godine. Kad je žalitelj podnio zahtjev za izdavanje platnog naloga, za naknadu koja mu navodno treba biti plaćena već je odavno nastupila zastara.
- 23 Druga stranka u žalbenom postupku isto tvrdi, s jedne strane, da je ugovor koji je sklopila sa žaliteljem završio puno prije ugovora o produkciji sklopljenog s televizijskom produkcijskom kućom te, s druge strane, da žalitelj nije sudjelovao u potpisivanju ugovora s televizijskom produkcijskom kućom niti da je on potpisan na njegov poticaj jer je druga stranka u žalbenom postupku samostalno obavila završne pregovore o uvjetima navedenog ugovora. Zbog navedenih se razloga ovršitelju ne duguje nikakva naknada.
- 24 S obzirom na sva prethodna razmatranja, činjenica da prvostupanjski sud nije primjereno ispitao ranije navedene razloge nije utjecala na rješavanje predmeta.

Naime, pobijana presuda ne sadržava pogrešku u tumačenju članka 3. točaka (b) i (d) Uredbe sa zakonskom snagom br. 62/2013, zbog čega je treba potvrditi u cijelosti.

Sažet prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 25 Sud koji je uputio zahtjev ispituje je li došlo do pogreške u pogledu vrste postupka.
- 26 U skladu sa zakonom, svako se izvršenje temelji na naslovu kojim se utvrđuju predmet i ograničenja postupka izvršenja, a nepostojanje takvog naslova ili njegova neizvršivost razlog su za protivljenje izvršenju. Prema tome, ako dospjela obveza nije propisno obuhvaćena izvršnim naslovom ili premašuje njegova ograničenja, dolazi do nepravilnosti zbog nepostojanja izvršnog naslova. Stoga nepostojanje izvršnog naslova nužno dovodi do završetka izvršenja.
- 27 Prvostupanjski je sud u ovom predmetu utvrdio da platni nalog o kojem je riječ ne predstavlja izvršni naslov jer iznos s računa priloženog spisu postupka izvršenja premašuje 15 000 eura i da, s obzirom na to da druga stranka u postupku nije trgovačko društvo, žalitelj ne može pokrenuti navedeni postupak protiv nje.
- 28 Člankom 10. Uredbe sa zakonskom snagom br. 62/2013 vjerovniku u poslovnoj transakciji u kojoj ne sudjeluju potrošači priznaje se pravo da zatraži izdavanje platnog naloga neovisno o iznosu duga, odnosno, iako je dug veći od 15 000 eura, što je gornja granica u okviru općeg sustava platnog naloga (u skladu s člankom 7. RPCOPEC-a).
- 29 Prema tome, uzimajući u obzir odredbe članka 2. stavka 1., članka 2. stavka 2. točke (a) te članka 3. točke (b) Uredbe sa zakonskom snagom br. 62/2013, riječ je o dugu koji proizlazi iz poslovnih transakcija u kojima ne sudjeluje potrošač.
- 30 Sud koji je uputio zahtjev zatim ispituje objektivne i subjektivne zahtjeve u pogledu postupka izdavanja platnog naloga.
- 31 Kad je riječ o objektivnim zahtjevima, važni su pojmovi *novčane obveze nastale na temelju ugovora* (članak 1. Uredbe sa zakonskom snagom br. 269/98) i *poslovne transakcije* (članak 3. točka (b) Uredbe sa zakonskom snagom br. 62/2013). Kad je riječ o subjektivnim zahtjevima, važni su pojmovi *potrošača* (članak 2. stavak 2. točka (a) Uredbe sa zakonskom snagom br. 62/2013), *javnih tijela* (članak 3. točka (c) Uredbe sa zakonskom snagom br. 62/2013) i *poduzeća* (članak 3. točka (d) Uredbe sa zakonskom snagom br. 62/2013).
- 32 U ovom se predmetu platnim nalogom s potvrdom o izvršnosti nastojao naplatiti račun za usluge pružene na temelju ugovora o zastupanju, za koje žalitelj tvrdi da ih je kao posrednik pružio drugoj stanci u žalbenom postupku u okviru njezine profesionalne glumačke djelatnosti.

- 33 Iz toga proizlazi da su ispunjeni objektivni zahtjevi u pogledu ugovora kao izvora novčanog duga koji se potražuje u užem smislu odnosno kao obveze plaćanja određenog novčanog iznosa. Stranke se u tom pogledu slažu.
- 34 Naime, spor se odnosi na pitanje treba li smatrati da su ispunjeni objektivni zahtjev u pogledu poslovne transakcije i subjektivni zahtjev u pogledu svojstva poduzeća, utvrđeni u članku 3. točkama (b) i (d) Uredbe sa zakonskom snagom br. 62/2013.
- 35 Sud koji je uputio zahtjev ističe da se navedenom uredbom sa zakonskom snagom u nacionalni pravni poredak prenijela Direktiva 2011/7/EU, kojom je zamijenjena i izvan snage stavljena Direktiva 2000/35/EZ kojom se uređivalo isto područje.
- 36 Člankom 3. točkom (b) Uredbe sa zakonskom snagom br. 62/2013 kao poslovna transakcija kvalificira se transakcija u kojoj sudjeluju poduzeća i čiji je cilj isporuka robe i pružanje usluga, uz (novčanu) naknadu.
- 37 Stoga treba ispitati strukturu ugovora koje su sklopile stranke. Kako bi se ispitalo koja je vrsta postupka primjenjiva, u obzir treba uzeti predmet i uzrok potraživanja kako proizlaze iz zahtjeva za izdavanje platnog naloga, uzimajući u obzir činjenicu da žalitelj u navedenom zahtjevu tvrdi da je „djelovao kao posrednik” druge stranke u žalbenom postupku.
- 38 Ugovor o zastupanju uređuje se Decreto-Leiem n.º 178/86, de 3 de julho (Uredba sa zakonskom snagom br. 178/86 od 3. srpnja), kojim se on definira kao ugovor kojim se jedna ugovorna strana obvezuje na poticanje sklapanja ugovora za račun druge ugovorne strane u zamjenu za naknadu.
- 39 S jedne strane, u pravnoj se teoriji ugovor o zastupanju kvalificira kao trgovački ugovor. S druge strane, sudska praksa nije jednoglasna kad je riječ o tome treba li ugovor o zastupanju u umjetničkim karijerama kvalificirati kao ugovor o zastupanju.
- 40 Naravno, s obzirom na to da je ugovor o zastupanju oblik ugovora o trgovačkom zastupanju, nedvojbeno je da djelatnost koju obavlja žalitelj treba kvalificirati kao pružanje usluga. Stoga je ispunjen objektivni aspekt pojma poslovne transakcije.
- 41 Sud koji je uputio zahtjev zaključuje da su u ovom predmetu ispunjeni objektivni zahtjevi koji su uvjet za primjenu trgovačkog oblika postupka izdavanja platnog naloga.
- 42 Kad je riječ o subjektivnom zahtjevu u pogledu svojstva poduzeća, sud koji je uputio zahtjev navodi da su ugovor o zastupanju, na temelju kojeg su pružene usluge za koje je izdan račun priložen zahtjevu za izdavanje platnog naloga, sklopili žalitelj, odnosno trgovačko društvo, i druga stranka u žalbenom postupku, odnosno fizička osoba.

- 43 Stoga treba utvrditi jesu li navedene ugovorne strane obuhvaćene pravnim pojmom poduzeća u smislu svake organizacije koja poduzima neovisnu gospodarsku ili profesionalnu aktivnost, pa i ako tu aktivnost provodi jedna osoba (članak 2. točka 3. Direktive 2011/7/EU).
- 44 Nesporno je da je žalitelj obuhvaćen tom kategorijom. Spor nastaje kad je riječ o drugoj stranci u žalbenom postupku.
- 45 Budući da je žalitelj u zahtjevu za izdavanje platnog naloga tvrdio da se druga stranka u žalbenom postupku bavi glumačkim zanimanjem, pri čemu je predmet ugovora o zastupanju bio poticanje razvoja njezine karijere, u obzir treba uzeti pojam aktivnosti kao profesionalne djelatnosti, koju obavlja fizička osoba.
- 46 Uvodna izjava 10. Direktive 2011/7/EU, u kojoj se izričito navodi da su slobodna zanimanja „obuhvaćena [tom] [d]irektivom”, upućuje na to da su osobe koje se bave slobodnim zanimanjima obuhvaćene širim pojmom poduzeća.
- 47 Uzimajući u obzir da se u zahtjevu za izdavanje platnog naloga tvrdilo da se druga stranka u žalbenom postupku bavi glumačkim zanimanjem i da se ugovor o zastupanju koji je sklopila sa žaliteljem odnosi na promicanje njezine profesionalne djelatnosti koju je obavljala u obliku slobodnog zanimanja, to, *prima facie*, ide u prilog njezinoj kvalifikaciji kao poduzeća.
- 48 Sud koji je uputio zahtjev navodi presudu Nemeč, na koju se pozvala druga stranka u žalbenom postupku, i u pogledu nje ističe da pojašnjenje pojma *trajan* na koji upućuje Sud ne dovodi ni do kakvih dvojbi jer se profesionalno obavljanje određene djelatnosti koje je redovno i kontinuirano smatra trajnim. Dvojba nastaje u pogledu toga što treba smatrati djelovanjem *u obliku organizacije* i *obavljanjem* te djelatnosti *na strukturiran način*. Naime, presuda Nemeč odnosi se na profesionalnu djelatnost obrtnika koji ima dozvolu za obavljanje djelatnosti u svojstvu *samostalnog obrtnika*. Obavljanje takve djelatnosti pretpostavlja da navedeni obrtnik raspolaže strukturiranim sredstvima proizvodnje.
- 49 Te se dvojbe ne otklanjaju u okviru Direktive 2011/7/EU jer su definicije pojmova *poslovne transakcije* i *poduzeća* u toj direktivi jednake onima iz Direktive 2000/35/EZ, na koju se odnosi presuda Nemeč.
- 50 Budući da postoje razlike između činjenične situacije koja se ispitala u presudi Nemeč i one u ovom predmetu, zaključci koje je Sud iznio u navedenoj presudi ne mogu se jasno primijeniti na ovaj slučaj. Tomu treba dodati da sud koji je uputio zahtjev nije pronašao nijednu drugu presudu Suda u kojoj odlučivao o tumačenju navedenih pravnih pravila.
- 51 Stoga i dalje postoji razumna dvojba u pogledu tumačenja uvodnih izjava 5. i 10. te članka 2. točaka 1. i 3. Direktive 2011/7/EU, a to je tumačenje ključno za rješavanje spora u ovom predmetu.

- 52 Slijedom toga, sud koji je uputio zahtjev odlučio je prekinuti postupak i u skladu s člankom 267. UFEU-a Sudu uputiti ranije navedeno prethodno pitanje.

RADNI DOKUMENT